

514(4/8)

A-56

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ

АЛЬ ШААР АМЕР АЛІ

УДК 796.093

**ОБҐРУНТУВАННЯ ШЛЯХІВ ВДОСКОНАЛЕННЯ
КЕРУВАННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ ТА СПОРТОМ
В ІОРДАНІЇ**

24.00.02 - Фізична культура, фізичне виховання
різних груп населення

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з фізичного виховання і спорту

Київ - 1998

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Національному університеті фізичного виховання і спорту України, Державний комітет України з фізичної культури і спорту.

Науковий керівник:

кандидат педагогічних наук, доцент **ЛЕВИЦЬКИЙ Віталій Васильович**, завідувач лабораторії, Державний науково-дослідний інститут фізичної культури та спорту.

Офіційні опоненти:

доктор педагогічних наук **БАКА Михайло Макарович**, професор кафедри гуманітарних і соціально-економічних дисциплін, Національний університет фізичного виховання і спорту України;
кандидат соціологічних наук, доцент **ТУЛЕНБОВ Микола Васильович**, перший проректор Міжрегіональної Академії управління персоналом.

Провідна організація:

Національний педагогічний університет ім. М. Драгоманова, Міністерство освіти України, м. Київ.

Захист відбудеться « 24 » грудня 1998 р. о 14 год. 30 хв. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 25.829.01 Національного університету фізичного виховання і спорту України (252650, Київ-5, вул. Фізкультури, 1).

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотечі Національного університету фізичного виховання і спорту України (252650, Київ-5, вул. Фізкультури, 1).

Автореферат розіслано « 23 » листопада 1998 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
доктор педагогічних наук, професор

Іващенко Л.Я.

40355

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність. Зростання ролі фізичного виховання та спорту у житті переважної більшості сучасних країн супроводжується пошуком раціональних форм та методів організаційно-керівної діяльності. Ситуація особливо актуальна для країн Близького Сходу, які вступили на шлях розвитку та підйому національної культури.

Для Йорданії, країни з невисоким рівнем господарювання та складним соціально-економічним життям, особливо важливо обрати оптимальний варіант використання коштів, які витрачаються на розвиток фізичної культури. За умов Йорданії практично неможливе перенесення досвіду сусідніх більш розвинених країн. Теоретичні розробки у галузі організації та керування, як правило, виконані на рівні абстрактних понять, не опрацьовані численні дослідження, які присвячені досвіду організації фізичної культури у країнах бывшего СРСР та досвіду сучасного менеджменту, з метою виділення знань, які здатні забезпечити стратегічну діяльність у слабо розвинених країнах.

Ступінь наукової розробки проблеми. Серед досліджень проблем розвитку фізичної культури та спорту у країнах Близького сходу нема робіт, які присвячені аналізу досвіду та практики стратегічної організаційно-керівної діяльності. Лише обмежену інформацію можна одержати у роботах, які присвячені діяльності фізкультурних організацій Іраку (А Муїдер та М.Абдулла, 1989), Сирійської республіки (Г.Фейсал, 1983) та Єгипту (Бадур Ісам, Амрі Мухамед, 1979).

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана за ініціативою Міністерства молоді Йорданії в межах розробки наукового напрямку "Програмно-нормативне забезпечення системи виховання та спорту для всіх" Державного науково-дослідного інституту фізичної культури та спорту.

Гіпотеза. Під час опрацювання системи стратегічних організаційно-керівних дій у галузі фізичної культури та спорту для Йорданії ключовим є поняття "вдосконалення". Теоретичний аналіз поняття "вдосконалення керування фізичною культурою та спортом" може стати підґрунтям концепції цілеспрямованої роботи з урахуванням нормативних, економічних та соціально-культурних можливостей та обмежень, які склалися.

Об'єкт дослідження функціонуюча організаційно-керівна система, яка забезпечує педагогічну та культурно-дозвільну діяльність, спрямовану на фізичний розвиток і оздоровлення громадян Йорданії.

Предмет дослідження структура зв'язків та відносин, цілеспрямовані зміни яких забезпечують вдосконалення фізичної культури і спорту у незалежній державі, яка розвивається.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати, розробити та представити у вигляді принципових завдань концепцію вдосконалення керування фізичною культурою та спортом в Іорданії.

Досягнення поставленої мети планувалось розв'язанням таких **задач**:

1. Провести теоретичний аналіз дійового уявлення поняття "вдосконалення керування фізичною культурою та спортом".
2. Проаналізувати сучасний стан організації фізичної культури та спорту в Іорданії з установкою на перспективи вдосконалення організаційно-керівної діяльності.
3. Розробити та представити у вигляді принципових завдань концепцію вдосконалення керування фізичною культурою та спортом в Іорданії.

Наукова новизна і теоретична значимість отриманих результатів. Вперше опрацьовано організаційно-керівний зміст поняття "вдосконалення" як засади раціоналізації керування у країнах, у яких ресурси розвитку фізичної культури і спорту обмежені.

Конкретизовані вимоги до змісту теоретичного поняття "концепція", яке використовується під час опрацювання стратегічних планів керування у галузі фізичного виховання та спорту.

Виділені та систематизовані змістовні поняття організації та керування, які відповідають існуючій практиці Міністерства молоді та спорту Іорданії.

Практична значимість одержаних результатів. Розроблена технологія обґрунтування та концептуального підходу до вдосконалення керівної діяльності може використовуватися на практиці планування роботи фізкультурних організацій не лише Іорданії, але й інших країн, які розвиваються.

В результаті досліджень виділені проблеми керівної діяльності Міністерства молоді та спорту Іорданії, не очевидні у практиці роботи апарату.

Визначені актуальні напрямки подальших досліджень практично значимих проблем організації фізичної культури та спорту в Іорданії.

Результати досліджень були представлені у вигляді рекомендацій та схвалені оргпрацівниками Департаменту фізичного виховання Міністерства молоді та спорту Іорданії. Теоретичні розробки стали предметом обговорення на нарадах молодих вчених та зборах фахівців у галузі організаційно-керівного підґрунтя фізкультури та спорту.

Апробація роботи проведена на конференціях аспірантів Українського державного університету фізичного виховання і спорту, на

міжнародній науково-практичній конференції, яка присвячена проблемам фізичної культури за нових соціально-економічних умов (Мінськ, жовтень 1997) та на Загальноукраїнській конференції аспірантів у галузі "Фізичне виховання та спорт" (Львів, березень 1998).

Особистий внесок автора полягає у постанові проблеми, виборі напрямку досліджень, розробці програми та проведенні опитування керівних працівників і функціонерів фізкультурних організацій Йорданії, в опрацюванні концепції вдосконалення керівної діяльності та визначенні принципових завдань для її реалізації.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, чотирьох розділів, які відображають результати досліджень, висновків та практичних рекомендацій. Робота викладена на 152 сторінках, ілюстрована 17 таблицями та 3 малюнками. Список використаної літератури включає 157 найменувань, з них – 8 робіт іноземних авторів.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **розділі I** "Аналіз стану проблеми вдосконалення організації та керування у галузі фізичної культури та спорту" з метою формування арсеналу засобів та методів, які закликають забезпечити вдосконалення керування фізкультурою та спортом в Йорданії, було проведено аналіз досвіду теоретичної та науково-методичної роботи, яка проводилась вченими України, інших країн СНД та арабських країн.

Понятивно-діяльний аналіз літературних джерел дозволив виділити важливий для організації досліджень етап. У 70-ті роки відбувся перехід від об'єктивно-пізнавальних уявлень про сутність та характер керування до опрацювання практично орієнтованих знань.

Теоретичні та методичні роботи, які виконувались протягом 70-80-х років, стали суттєвим підґрунтям для постановки ідеологічних задач, які визначають напрямок фізкультурно-спортивної діяльності. Досить результативним виявився досвід теоретичної та практико-методичної роботи у галузі державного керування фізичною культурою. Деталізовані порівняльні характеристики вимог та засобів різних типів керівної діяльності: організації, керування та власне керування.

Показано, що теорія керування особливо активно використовувалась під час обґрунтування перспектив спорту вищих досягнень, де накопичилась значна практика використання проектного (модельного) та програмно-цільового керування.

Разом з тим, у досліджуваних роботах не чітко розриваються

уявлення про розвиток, ріст та вдосконалення особисті. Реалізація установки на розвиток нерозривно пов'язана з необхідністю одержання складного комплексу аналітичних та проектних знань, а також досить значних ресурсів, які дозволяють компенсувати помилки та диспропорції, які виникають під час розвитку діяльності. Обґрунтовуючи процеси розвитку, теоретики найчастіше мали на увазі прогрес та вдосконалення діяльності. Вдосконалення діяльності фізкультурно-спортивних організацій не передбачає принципових змін, трансформацій та кардинальних перебудов. Однак поняття, яке разом з цим використовується, "вдосконалення" не одержало дійового опрацювання. Найчастіше за цим словом лежить установка на покращення роботи, раціоналізацію, оптимізацію діяльності фізкультурних організацій. Установка на вдосконалення передбачає збереження стабільності роботи фізкультурно-спортивних організацій, і тому вона, без сумніву, виглядає привабливою. Таким чином, підтвердилось початкове робоче положення про перевагу уявлення діяльності вдосконалення, яка доведена до рівня технологізації.

Дослідження показало, що арабські автори монографічних робіт у галузі керування фізкультурою використовували науку передових теоретичних та методичних ідей. Однак теорія більшої частини досліджень знаходиться у межах кібернетико-системних підходів і не є підставою для формування конструктивних концептуальних програм.

У другому розділі роботи "Цілі, задачі, методи та організація досліджень" обґрунтовується напрямок досліджень, гіпотеза, задачі та методи їх розв'язання.

Методологія та методи дослідження. Методологія дослідження будувалась на підґрунті принципів системно-дійового підходу та уявлень про структуру наукового предмета. Для розв'язання задач використовувались такі методи дослідження: аналіз нормативних документів; контент-аналіз текстів, які відображають стан справ в організації та керуванні фізичною культурою; ретроспективний аналіз становлення організації керування фізичною культурою та спортом в Йорданії; конкретні соціологічні дослідження (опитування, спостереження); аналіз педагогічної діяльності на результативному рівні організації фізичної культури та спорту; методи структурно-функціонального аналізу основних компонентів організації керування фізичною культурою та спортом в Йорданії.

Організація досліджень. Дослідження проводились у 1996-1998 роках. На першому етапі проводилось попереднє вивчення стану органі-

занні фізичної культури та спорту в Іорданії та виділялись можливі закономірники на результати теоретичного і практично-орієнтованого дослідження. На другому етапі проведено аналіз теоретичних, методологічних та практичних досліджень, які проводились в обраному напрямку. І опрацьовано структуру та методологію дослідження. На третьому етапі, використовуючи комплекс одержаних теоретичних уявлень, було проведено поглиблений аналіз стану справ в організаціях фізичної культури та спорту в Іорданії. Одержані результати стали підґрунтям для проведення попереднього та цільового дослідження основних ланок керування фізичною культурою та спортом у країні. На завершальному етапі роботи було сформовано копієнку вдосконалення керівної діяльності та виділено принципові завдання для подальшої цільової програми робіт.

У **третьому розділі** “Теоретичне обґрунтування вдосконалення керування фізичною культурою та спортом в Іорданії” на підставі теоретичного аналізу обґрунтовується положення про те, що у галузі діяльності, на яку спрямовані процеси організації, керівництва та керування, можуть протікати процеси становлення, функціонування, відновлення, розвитку та розпаду (розформлення) діяльності. Найбільш важливим, базовим, є процес відтворення діяльності, який забезпечує стабільний стан галузі.

Теоретично обґрунтовано, що під час вдосконалення діяльності необхідно враховувати такі суттєві аспекти:

1. Історію народження або організації діяльності у галузі фізичної культури та спорту. Разом з цим виникає реальна можливість використання копіювання і запозичення образів методик та знань, впровадження більш досконалих форм використання організаційно-керівних засобів, а також побудови більш досконалої організаційно-керівної діяльності за рахунок залучення деяких нових ресурсів

2. Орієнтацію вдосконалення фізкультурно-спортивної роботи на те, що протягом запланованого часу не відбуватимуться соціально-економічні перебудови.

3. Необхідним є облік реакцій систем, на які “зав’язана” організація, яка приступає до вдосконалення діяльності.

4. Аналітику реакцій персоналу та виконавців на вимоги підвищення виконавчої дисципліни, цільове навчання та перепідготовку.

У розділі 3 показано, що ідея вдосконалення в принципі притаманна арабській культурі та соціальному життю (вчення Ібн-Аль Арабі). У практиці релігійного життя вдосконалення розглядалось, як тривалий

безперервний процес руху до Ідеалу. В Ісламі процес вдосконалення представлений, в першу чергу, як необхідність оволодіння нових знань. Важливо відзначити, що у арабській традиції знання нерозривно пов'язане з дією (Абу Хаййанат-Таухіді). У розмовній арабській мові слово "вдосконалення" ("слах") означає "лагодження, ремонт та доведення діяльності до прикладу". Таким чином, є підстави стверджувати, що розроблене конструктивне поняття "вдосконалення" базується, з одного боку, на передових теоретичних знаннях у галузі організації та керування і, з іншого боку, відповідає культурним традиціям та сучасній практиці функціонерів фізичної культури та спорту у країнах Близького Сходу.

Розділ 4 "Дослідження вдосконалення фізичної культури та спорту в Йорданії". Аналіз сучасної політичної, економічної та соціально-культурної ситуації в Йорданії дозволяє зробити принциповий висновок. Розглядаючи перспективи вдосконалення керування фізичною культурою та спортом, слід виходити з суворо реалістичних та відносно недовготривалих прогнозів та планів. Остання обставина обумовлена, в першу чергу, нестабільністю політичного стану на Близькому Сході, залежністю Йорданії від ізраїльсько-палестинського врегулювання.

Не дивлячись на невисокий рівень економічного розвитку, в Йорданії сформувалась та продовжує посилюватись соціальна еліта, яка залучена у модернізації життя, зменшенні рівня релігійного впливу, сприяє демократизації суспільства. У структурі населення Йорданії переважаче місце посідає молодь, яка економічно найменше захищена і найбільш активна частина населення. Однією з установок Іслама є регулювання індивідуального життя. Орієнтація на використання влади, на посилення державного керівництва є традиційною характеристикою політичного життя Йорданії. Розглядаючи перспективи організації фізичної культури у країні, можна зробити такі припущення. Як і раніше буде домінувати установка на роботу з молоддю. Дієвість державного нормативного впливу буде співвідноситись із лібералізацією політичного життя. Підґрунтям стабільної діяльності у галузі фізкультури та спорту залишаться державні форми організації фізичного виховання. Найбільш мобільною стає діяльність суспільних організацій, які здатні забезпечити розвиток масштабного спортивного руху. Однак, разом з цим, буде спостерігатися намагання держави контролювати та обмежувати самостійні ініціативи спортивних організацій.

Аналіз правової бази організації та керування фізичною культурою та спортом в Йорданії дозволяє зробити низку позитивних висновків. В

Іорданії накопичено досвід цілеспрямованої багаторічної діяльності нормування, яка відображає і навіть випереджає розвиток практики. У галузі організації фізичної культури за зразки, норми та процедури брались базові документи, які розроблені у Франції ("Закон про спорт"), в Англії (організація студентського спорту та бойскаутського руху) і в Єгипті (орієнтація на специфіку арабської культури). За норми зразків брались документи, які регламентують діяльність міжнародних спортивних організацій (МОК, Міжнародні Федерації з видів спорту).

Формування сучасної організації фізичної культури та спорту в Іорданії розподіляється на три етапи. На першому етапі становлення організаційного підґрунтя використовувалась ідея заохочення молодіжного спортивного руху. Наступним кроком організаційного будівництва стало створення Міністерства культури та молоді (1976 р.). У 1987 році зроблено найбільш суттєвий крок у організації загальнодержавної системи фізичної культури та спорту. На підґрунті "Закону про молоді та спорт" фізична культура відокремилась у самостійну галузь державного керування. Дослідження свідчать, що на етапі формування фізкультурно-спортивного руху основними організаційними методами виступали копіювання та запозичення зразків. Під час створення системи державного керівництва накопичувався досвід, переважно шляхом подолання організаційно-керівних проблем. Діяльність цільового органу державного керівництва визначалась умовами та можливостями створення галузевого апарату керування. Дослідження показали, що серед основних проблем діяльності апарату найбільш актуальним є:

1. Недостатньо досконала функція координації діяльності інших відомств.
2. Проблеми функціональної забезпеченості керівництва та несистематична інформація про ефективність наказів і розпоряджень, які були прийняті.
3. Прогіддя раніше самостійно існуючих організацій, які відзначаються у вигляді "зон впливу", де порушуються вимоги державного керівництва.

Дослідження характеру керівних впливів на об'єкти фізкультурно-спортивної діяльності здійснювалось шляхом аналізу практики фізичного виховання, організації масового спорту та оздоровчо-дозвільної діяльності і, частково, підготовки спортсменів високого класу. В кожному випадку вивчалась робота одного столичного та одного провінційного об'єкта.

Аналіз постановки фізичного виховання у школах свідчить про те, що

навчальний процес тут стабілізований на відносно високому рівні. Підґрунтям став ігровий метод фізичного виховання, уроки мають скоріше рекреаційний, розважальний характер, а нормативна оцінка занять позбавлена конкретності. На реальну практику мало впливає недостатнє зацікавлення державне нормування. Проблеми полягають у недоліках матеріального забезпечення, слабкій підготовці школярів до опанування більш складних програм і частково, у відсутності методичного контролю. На постановку фізичного виховання у провінційній школі значною мірою впливає місцева ситуація, тут більш виражені зв'язки школи зі спортивними клубами.

Організація фізичного виховання студентів складалась з орієнтацією на вищу школу Єгипта. Діяльність фізичного виховання та студентський спорт мало залежать від зовнішніх керівних впливів. Відзначається висока залежність вузівського спорту від діяльності приватних клубів. Позитивними факторами виступають діяльність студентського самоврядування у галузі спорту та дія регіональних факторів. В цілому організація фізичного виховання в університетах уявляється самодостатньою, без реальних стимулів для зовнішнього вдосконалення.

Організація масового спорту та фізкультурної роботи в Йорданії побудована за клубним принципом. Співвідношення кількості клубів та населення мають кращі показники у невеликих містах. Спортивні клуби мало залежать від фінансової підтримки держави. Їх бізнес-плани ґрунтуються на внесках спонсорів, рекламодавців, доходу від продажу квитків на змагання. Але правова залежність клубів від держави очевидна. Клуби зацікавлені у контактах з населенням з метою підбору здібних спортсменів любителів та залучення глядачів на змагання. Однак клуби не можуть організовано діяти у регіоні та здійснювати спонсорську підтримку ніколи у зв'язку з недостатністю коштів. Реальним фактором вдосконалення діяльності спортивних клубів можуть стати зміни у галузі фінансового керування, активізації дій спортивних федерацій та зростання ролі і значення ролі самоврядування.

Опитування співробітників Департаменту Міністерства молоді та спорту підтвердило наявність установки оргкерівників на вдосконалення практики. Власний рівень кваліфікації функціонери визначили, як в міру достатній, і не виявили зацікавленості до використання зразків кращого, у тому числі, зарубіжного досвіду роботи. Зафіксовано відсутність зацікавленості оргкерівників до власних проблем виконавців. Робота з підвищення кваліфікації виконавців не вважається функціонерами справою нагальною. Працівники апарату Департаменту виділили, як необхідність,

покращення зв'язків кооперації й налагодження вертикальних стосунків у ієрархічній системі керування.

Аналіз процесів становлення, сучасного стану справ та обговорення перспектив існуючої системи керування фізичною культурою та спортом в Іорданії дозволили зробити висновок про те, що ідея та технологія вдосконалення організаційно-керівної діяльності може стати підґрунтям концепції, яка опрацювується.

Система керування фізичною культурою та спортом, яка склалася протягом останньої чверті століття і працює переважно у режимі керівництва, є досить стабільною та може стати досить надійним підґрунтям для подальшого вдосконалення організаційно-керівної діяльності. На верхньому та результативному рівні організації існує конструктивний підхід до визначення проблем та перспектив подальшої діяльності. Верхній рівень організації орієнтується на підвищення рівня дисципліни та нормативних можливостей керування. На нижньому рівні відзначається проблема кваліфікації та можливості використання самоорганізації як засобу розв'язання місцевих проблем.

Суттєвим обмеженням на опрацювання та реалізацію програм вдосконалення є відносно невисокий рівень фінансування державного керування фізичною культурою та спортом. В силу цієї обставини уявляється нецільовим опрацювання великомасштабних програм не лише розвитку, але і кардинального вдосконалення діяльності фізкультурних організацій.

З метою опрацювання конкретних програм вдосконалення фізичної культури та спорту центральним моментом є оцінка проблем на рівні функціонування.

Найбільш актуальною є постановка питання про вдосконалення шкільного спорту. В силу недостатньої регламентації та забезпечення шкільних програм фізичного виховання, шкільні фізичну культуру та спорт слід розглядати не як резерв, а лише як потенціал для якісних змін загальної системи фізичної культури в Іорданії.

Не дивлячись на принципову установку посилювати рівень керівництва ("вертикального" впливу) фізкультурними організаціями, існує тенденція до локалізації розвитку фізичної культури та спорту. За відсутності перспектив фінансового керування зверху наслідки цієї тенденції, можливо, будуть зростати.

Низка суттєвих відмінностей в уявленнях про проблеми та задачі фізкультурно-спортивної роботи на вищому та результативному рівні організації свідчать про відсутність "зворотнього зв'язку" у ході реалізації

керівних рішень. Як з'ясувалося з опитування експертів, ця проблема пов'язана, як мінімум, з двома обставинами: недостатньою організацією контролю за прийнятими рішеннями та постановами і відсутністю конструктивної зацікавленості вищих поверхів керування до проблеми результативної данки.

За існуючого стану справ природнім напрямком вдосконалення може стати стратегія покращення виконавчої дисципліни. Але такий підхід виявиться ефективним лише у випадку одночасного розвитку на покращення методичної роботи на всіх рівнях керування. Разом з цим організація на забезпечення методичної роботи необхідними знаннями виступає як окрема і досить значима проблема вдосконалення керування.

Обгрунтована концепція вдосконалення керування фізичною культурою та спортом в Іорданії сформульована у такому вигляді:

➤ вдосконалення організаційно-керівної діяльності, яка базується на принципах державного керівництва та підтримки приватної ініціативи, закликане забезпечити більш ефективну роботу у галузі фізичної культури за рахунок підвищення змістовності діяльності та посилення нормування дій і взаємодій на основних рівнях організації фізичної культури та спорту.

Разом з цим як критерії ефективності виступають:

а) відповідність ідеологічним установкам (розвиток у молоді арабського патріотизму, зміцнення відданості королівській владі та виховання поваги до Конституції та прав людини);

б) раціональне використання обмежених державних коштів та залучення зацікавленості підприємницького сектору;

в) збереження спадкоємності позитивних результатів діяльності існуючих організаційних структур, підбір та професійний розвиток ініціативних молодих кадрів

Державне керівництво здійснюється, в першу чергу, шляхом встановлення пріоритетних цілей та об'єктивної аналітики стану справ, а також визначенням реального рівня запланованих досягнень з урахуванням економічних та соціально-культурних досягнень країни.

Вирішальна роль у реалізації концепції належить освіті та підвищенню професійних здібностей оргкерівників та виконавців. Тут головним методом виступає реалізація програм підвищення кваліфікації кадрів та організація методичної роботи. У контексті запропонованої концепції методична робота будується не з приводу відхилень від норм діяльності, а спрямовується на раціоналізацію нормативних оцінок з урахуванням конкретних ситуацій робіт, а також на необхідне навчання та

ствіту організаторів.

Представлена концептуальна схема вдосконалення організації керування може реалізовуватися шляхом проведення послідовних організаційних заходів (програмний підхід) або шляхом здійснення взаємопов'язаних локальних організаційних проєктів.

Виходячи з основних конструктивних характеристик концепції, були сформульовані принципові завдання для основних рівнів керування:

- принципове завдання на вдосконалення діяльності вищого рівня організації фізичної культури та спорту в Іорданії формується як необхідність формування та використання зразків організаційно-керівної діяльності, яка виділена з практики організації фізкультурно-спортивної діяльності;
- принципове завдання для результативного рівня керування фізичною культурою та спортом полягає у суттєвому підвищенні змістовності педагогічної та культурно-дозвільної діяльності на етапі реалізації організаційно-керівних рішень.

Представлена концепція вдосконалення не зачіпає сферу підготовки спортсменів вищого (в першу чергу олімпійського) рівня. За умов обмежених можливостей державного фінансування протягом найближчих років тут повинна використовуватися практика індивідуалізованої системи підготовки, яка побудована за принципом бізнес-планів та цільових програм.

ВИСНОВКИ

1. Проведений аналіз літератури показав, що в галузі керування фізичною культурою теоретичні розробки виконані, в основному, на рівні абстрактних понять і не дозволяють забезпечити спрямовану діяльність з перебудови системи керування фізичною культурою за умов соціально-економічного життя Іорданії.

2. Теоретичні дослідження показали, що арабські автори робіт у галузі керування фізкультурою використали низку передових теоретичних та методологічних ідей, однак теорія більшості досліджень лежить у межах кібернетико-системних підходів і не дає підстав для формування конструктивних концептуальних програм.

3. Теоретично обґрунтовано, що під час вдосконалення керування фізичною культурою необхідно враховувати такі аспекти:

- історію розвитку та побудови діяльності у галузі фізичної культури та спорту;

- тісний взаємозв'язок вдосконалення фізичної культури з соціально-економічними перебудовами в країні;
- аналіз ступеня та характеру змін в існуючій системі керування під впливом реформаторських перебудов у ході вдосконалення керування фізичною культурою;
- аналіз змін та оцінка їх кадрами, які закликані реалізовувати заходи з удосконалення керування фізичною культурою

4. Аналіз початкового рівня керування фізичною культурою та спортом в Іорданії показав, що:

- недостатньо досконала функція координації діяльності інших відомств (освіти, культури, охорони здоров'я, оборони);
- існують проблеми функціонального забезпечення керівництва та несистематичної інформації про ефективність прийнятих наказів та розпоряджень;
- має місце протидія раніше самостійно існуючих організацій, які відзначаються у вигляді "зон впливу", де порушуються вимоги державного керівництва.

5. Встановлено, що суттєвим обмеженням на опрацювання та реалізацію програм вдосконалення є відносно невисокий рівень фінансування державного керування фізичною культурою та спортом. В силу цих обставин вважається недоцільним опрацювання великомасштабних програм не лише розвитку, але і кардинального вдосконалення діяльності фізкультурних організацій.

6. Дослідження керівних стосунків показало, що найбільш актуальною є постановка питання про вдосконалення організації шкільного спорту. В силу недостатньої регламентації та забезпечення шкільних програм фізичного виховання, шкільні фізичну культуру та спорт слід розглядати не резервом, а лише потенціалом для якісних змін загальної системи організації фізичної культури та спорту в Іорданії.

7. Опрацьована та представлена у вигляді принципів знань концепція вдосконалення керування фізичною культурою та спортом в Іорданії може реалізовуватися без яких-небудь суттєвих змін правової бази керування і повною мірою відповідає державним ідеологічним установкам і реальним можливостям Іорданії

8. Концепція вдосконалення може стати підґрунтям як для покращення діяльності у галузі регламентованого фізичного виховання, так і для підвищення рівня організованості самодіяльних клубних форм роботи. Остання обставина має суттєве значення для розвитку фізкультурно-

спортивного руху в Іорданії та його наступної трансформації до загальнонаціональної системи (організації).

9. На найближчі роки основним напрямком вдосконалення організації фізичної культури та спорту в Іорданії повинно стати посилення керівних позицій Міністерства. Принципова можливість реалізації опрацьованої концепції вдосконалення керівної діяльності не означає, що її практична реалізація є простою справою.

Як найважливіші **практичні рекомендації** пропонується:

1. Посилити сукупну діяльність Міністерства молоді та Міністерства освіти. Першими кроками повинно стати створення загальної методичної служби, у якій роль нормувальників повинна належати Міністерству молоді, а до аналітики залучались би головним чином співробітники галузі освіти.

2. Зміцнити організованість масового студентського спорту. Враховуючи значну автономність вищих навчальних закладів, у законодавчому порядку впровадити вимоги до організації фізкультурно-спортивної роботи в Устави університетів та уставні положення про опікунські ради приватних навчальних закладів. У програмі керівних впливів департаменту звернути увагу на організацію практичного зв'язку університетів з діяльністю шкіл та клубів галузі оздоровчих послуг.

3. Провести досконалий аналіз митної політики у галузі спорту. На рівні муніципального керування розв'язувати питання про пільгові податки спортивно-оздоровчих клубів, які демонструють зразки професійної роботи.

4. У практиці роботи з кадрами Міністерства молоді посилити увагу до змісту освіти на факультетах фізичного виховання та його відповідності реальним вимогам організаційно-керівної діяльності і практиці методичної роботи. Ввести до курсу історії фізичного виховання розділ "Досвід, проблеми та досягнення організації фізичного виховання та спорту у країнах Близького Сходу".

5. Керівникам Міністерства молоді звернути увагу на позиції службовців та їх діяльність у підвідомчих організаціях. Досвід проведеного опитування свідчить про неадекватність уявлень керівництва реальній поведінці персоналу. Об'єктами теоретичних досліджень можуть стати прагнення персоналу до підвищення життєвого рівня, прагнення до влади та ставлення до зміцнення престижу організації.

б) Організаторам практично орієнтованих досліджень проблем керування фізичною культурою та спортом в арабських країнах взяти до уваги:

а) складність та неповну адекватність більшості загальноприйнятих понять їх змісту під час перекладу на арабську мову;

б) суттєвий відрив теоретичних (особливо кібернетичних) понять, які використовуються в арабській літературі, від реальної практики організаційно-керівної діяльності;

в) відсутність досліджень організації комунікації практично на всіх ланках керування фізичною культурою та спортом;

г) неправомірність переносу досягнень організаційного досвіду фізкультурних організацій соціалістичних та постсоціалістичних країн до практики фізкультурно-спортивної роботи у країнах, які розвиваються.

д) особливий дефіцит дослідження традицій та установок арабської культури (у тому числі Іслама) як джерела зразків ідеологічних засад для масового розвитку фізичної культури в арабських країнах.

СПИСОК РОБІТ, ЯКІ ОПУБЛІКОВАНІ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Аль Шаар Амер Али. Совершенствование управления физической культурой в развивающихся странах: Методические рекомендации. - Киев, 1988. - 12 с.

2. Аль Шаар Амер Али. Миротворческое назначение и организационные направления молодежного спорта в развивающейся Иордании // Тезисы междунаучно-практ. конф. "Роль физической культуры и спорта в оздоровлении учащейся молодежи". - Смоленск, 1997. - С.87-88.

3. Аль Шаар Амер Али. Методологические проблемы разработки оздоровительных программ для Ближнего Востока. Тезисы докладов Международной научно-практической конференции "Проблемы формирования здорового образа жизни населения средствами физической культуры в новых социально-экономических условиях" (Минск, 15-17 октября 1997). - Минск, 1997. - С.52-53.

4. Аль Шаар Амер Али. Принципы совершенствования организации управления в сфере физической культуры и спорта. Тезисы доповіді на Другій Всеукраїнській науковій конференції "Молода спортивна наука України" (Львів, 11-13 березня 1998). - Львів, 1998. - С.44-49.

Аль Шаар Амер Алі. Обґрунтування шляхів удосконалення керування фізичною культурою та спортом в Іорданії. – Рукопис.

Дисертація (рукопис) на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту зі спеціальності 24.00.02 – Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення. Національний університет фізичного виховання і спорту України, 1998 р

З метою суттєвого покращання керівної діяльності теоретично розроблені вимоги до технології її вдосконалення. Виявлені об'єктивні умови та обмеження конструктивних змін на основних рівнях організації керування. Науково обґрунтована концепція вдосконалення існуючої системи державного управління фізичною культурою та спортом в Іорданії. Запропоновані принципові завдання для основних підсистем організації керування. Сформульовані вимоги щодо подальших досліджень проблем керування фізичною культурою та спортом в арабських країнах.

Ключові слова: країни Близького Сходу, організація керування, фізична культура, концептуальний підхід.

Аль Шаар Амер Алі. Обоснование путей совершенствования управления физической культурой и спортом в Иордании. – Рукопись.

Диссертация (рукопись) на соискание ученой степени кандидата наук по физическому воспитанию и спорту по специальности 24 00.02 – Физическая культура, физическое воспитание разных групп населения. Национальный государственный университет физического воспитания и спорта Украины, 1998 г.

С целью существенного улучшения управленческой деятельности теоретически разработаны требования к технологии ее совершенствования. Выявлены объективные условия и ограничения конструктивных изменений на основных уровнях организации управления. Научно обоснована концепция совершенствования существующей системы государственного управления физической культурой и спортом в Иордании. Предложены принципиальные задания для основных подсистем организации управления. Сформулированы требования к дальнейшим исследованиям проблем управления физической культурой и спортом в арабских странах.

Ключевые слова: страны Ближнего Востока, организация управления, физическая культура, концептуальный подход

Amr Al Shaar Ali. The validation of the ways for improvement of the physical culture and sport management in Jordan. - Manuscript.

Thesis for a candidate's degree in physical education and sport in speciality 24 00.02 - Physical culture, physical education for different population groups. National University of Physical Education and Sport of Ukraine. Kyiv, 1998.

With the aim of essential improvement of management activity, in theory, the demands as to the technology of its perfection are developed. The objective conditions and limits of constructive changes on the basic levels of the management arrangement are figured out. The concept for the improvement of existing system of state management of physical culture and sport in Jordan is scientifically validated. The principal tasks for the basic subsystems of management arrangement are proposed. The requirements for the further investigations of the issues of Physical Culture and Sport Management in Arabian countries are defined.

Key words: countries of Middle East, management arrangement, physical culture, conceptual approach.

40005